Zwakke schakel West Zeeuwsch-Vlaanderen

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport

13 februari 2006 / rapportnummer 1681-49

commissie voor de milieueffectrapportage

Gedeputeerde Staten provincie Zeeland
Postbus 165
4330 AD Middelburg

uw kenmerk	uw brief	ons kenmerk
RMW0512304	1 december 2005	1681-50/Dr/jr
onderwerp	**doorkiesnummer**	**Utrecht,**
Advies voor richtlijnen voor het MER Zwakke Schakel West Zeeuwsch-Vlaanderen	(030) 234 76 06	13 februari 2006

Geacht college,

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor een milieueffectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over Zwakke Schakel West Zeeuwsch-Vlaanderen.
Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de tot-standkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal graag vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dit houdt in dat de Commissie graag de vastgestelde richtlijnen krijgt toegestuurd.

Hoogachtend,

dr.ir. G. Blom
Voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Zwakke Schakel West Zeeuwsch-Vlaanderen

Postadres Postbus 2345
3500 GH UTRECHT
Bezoekadres Arthur van Schendelstraat 800
Utrecht

telefoon (030) 234 76 66
telefax (030) 233 12 95
e-mail mer@eia.nl
website www.commissiemer.nl

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport Zwakke schakel West Zeeuwsch-Vlaanderen

Advies op grond van artikel 7.14 van de Wet milieubeheer voor het milieueffectrapport over Zwakke schakel West Zeeuwsch-Vlaanderen,

uitgebracht aan de gedeputeerde staten van de Provincie Zeeland door de Commissie voor de milieueffectrapportage; namens deze

de werkgroep m.e.r.
Zwakke schakel West Zeeuwsch-Vlaanderen,

de secretaris

dr. G.P.J. Draaijers

de voorzitter

dr.ir. G. Blom

Utrecht, 13 februari 2006

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING 1

2. HOOFDPUNTEN VOOR HET MER 2

3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BELEIDSKADER 3

3.1 Probleemstelling 3
3.2 Doelstelling 3
3.3 Beleidskader 3
3.4 Relatie met andere projecten 3

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN 4

4.1 Voorgenomen activiteit 4
4.2 Alternatievenontwikkeling 4

5. BEOORDELINGSKADER 5

5.1 Algemeen 5
5.2 Veiligheid 6
5.3 Ruimtelijke kwaliteit 6
5.4 Bodem en water 6
5.5 Natuur 7
5.6 Landschap en cultuurhistorie 8
5.7 Gebruiksmogelijkheden 9
5.8 Kosten en baten 9

6. OVERIGE PUNTEN 11

BIJLAGEN

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 1 december 2005 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

2. Kennisgeving in Staatscourant nr. 233 d.d. 30 november 2005

3. Projectgegevens

4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. INLEIDING

De kust van West Zeeuws-Vlaanderen, tussen Breskens en Cadzand-Bad, is door het Rijk aangewezen als één van de acht zogenaamde prioritaire zwakke schakels. Er zijn structurele maatregelen nodig om de kustverdediging in Zeeland ook in de toekomst op het vereiste veiligheidsniveau van 1: 4.000 te houden. Voor het gebied wordt een integraal plan ontwikkeld waarin kustverdediging gecombineerd wordt met hoogwaardige verblijfsrecreatie en nieuwe natuurgebieden. De kustzone van het gebied West Zeeuws-Vlaanderen is in de nota Ruimte aangewezen als voorbeeldproject voor ontwikkelingsplanologie.

In een eerste fase van de planstudie is het Basisdocument Kustversterking West Zeeuws-Vlaanderen opgesteld. Hierin is de voorkeur voor oplossingsrichtingen vastgelegd. De publicatie van de startnotitie milieueffectrapportages Zwakke schakel West Zeeuwsch-Vlaanderen & Project Waterdunen markeert de start van de tweede fase van de planstudie.

Bij brief van 1 december 2005[1] is de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.)[2] in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de startnotitie. De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in de Staatscourant van 30 november 2005.

Conform een verzoek van de provincie Zeeland brengt de Commissie aparte adviezen uit voor de Zwakke schakel West Zeeuws-Vlaanderen en voor Project Waterdunen. Dit advies heeft betrekking op de Zwakke schakel West Zeeuws-Vlaanderen. De Commissie acht het noodzakelijk dat het gehele kustvak (dus inclusief het kustvak Waterdunen) in de m.e.r.-procedure wordt meegenomen zodat een integrale afweging in relatie tot kustveiligheid en kustmorfologie mogelijk is[3].

De Commissie heeft naast de startnotitie ook kennis genomen van de volgende rapporten:

- Basisdocument kustversterking West Zeeuwsch-Vlaanderen. Provincie Zeeland, juni 2005;
- Aanvulling op het Basisdocument kustversterking West Zeeuws-Vlaanderen, inclusief Quick scan kosten en baten, augustus 2005;
- Kostennota Basisdocument Kustversterking West Zeeuws-Vlaanderen. Projectbureau Zwakke Schakels Zeeland, augustus 2005.
- Gebiedsplan West Zeeuws-Vlaanderen Natuurlijk Vitaal. Gebiedcommissie West Zeeuws-Vlaanderen, juli 2004;
- Project Zwakke schakels Zeeland. Inventarisatie van bestaande (natuur)gegevens en plan van aanpak noodzakelijk aanvullend onderzoek. De Boer en Waardenburg, maart 2005;
- Zeewaartse versterking Zeeuws-Vlaanderen. Haalbaarheid zeewaartse versterkingen ter plaatse van Breskens en Cadzand-Bad. Alkyon, juni 2005;

---

[1] Zie bijlage 1.
[2] Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r. Bijlage 2 geeft de samenstelling. De werkgroep treedt op namens de Commissie m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd.
[3] Dit is conform het rijksadvies op het voorkeursalternatief zoals aangegeven in bijlage 6 van de startnotitie.

- Fauna van de Zwakke Schakels in West Zeeuws-Vlaanderen. Vóórkomen en verspreiding van soorten van de Vogel- en Habitatrichtlijn en van de Rode lijst. Sovon, september 2005;
- Beheerdersoordeel 2006 Zwakke schakels Noordzeekust. Toetsing op zwaardere golfbelasting, dijkring 32 Zeeuws-Vlaanderen. Waterschap Zeeuws-vlaanderen, november 2005.

De Commissie is van mening dat de startnotitie en de achterliggende rapporten al veel relevante informatie bevatten. Bij het opstellen van haar advies heeft zij deze informatie op juistheid, compleetheid en relevantie voor het op te stellen milieurapport getoetst. Verder richt dit advies zich vooral op die onderwerpen die in het milieurapport nog nader aan de orde moeten komen.

Daarnaast heeft de Commissie kennis genomen van de schriftelijke reacties en adviezen die bij het bevoegd gezag zijn binnengekomen[4]. In dit advies verwijst de Commissie naar deze schriftelijke reacties en adviezen wanneer deze naar haar oordeel:

- informatie bevat die in het MER opgenomen moet worden of die nader onderzocht moet worden, zoals informatie over specifieke lokale milieuomstandigheden;
- belangrijke vragen en discussiepunten naar voren brengt, bijvoorbeeld over te onderzoeken alternatieven.

2. HOOFDPUNTEN VOOR HET MER

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport. Dat wil zeggen dat het MER onvoldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, als de volgende informatie ontbreekt:

- de gehanteerde hydraulische randvoorwaarden voor het ontwerp van het dijk- en kustprofiel en per kustvak een onderbouwing van de gekozen planhorizon en de daarbij behorende maatregelen;
- de mate waarin flexibel en efficiënt ingespeeld kan worden op nieuwe ontwikkelingen en veranderende inzichten (bijvoorbeeld ten aanzien van zeespiegelstijging);
- de effecten op veiligheid, ruimtelijke kwaliteit, bodem en water, natuur, landschap en cultuurhistorie, en hinder;
- de mate waarin een natuurlijke dynamiek wordt gerealiseerd voor de ontwikkeling van een evenwichtige en veerkrachtige kustlijn met doorgaand zandtransport en natuurwaarden in nieuwe duinen, als ook de methode van aanleg van de nieuwe duinen;
- de wijze en mate van beheer en onderhoud nodig om de veiligheidsdoelstelling te handhaven, en het benodigde beheer om de gewenste natuur- en landschapswaarden te behouden of te ontwikkelen.

Om het MER toegankelijk te maken voor besluitvormers en insprekers dient een goede en publieksvriendelijke samenvatting te worden gemaakt, voorzien van overzichtelijk en 'leesbaar' kaartmateriaal.

[4] Zie daartoe bijlage 4.

3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BELEIDSKADER

3.1 Probleemstelling

Maak in het MER duidelijk hoe de berekening en bepaling van het veiligheidsprobleem tot stand zijn gekomen. Geef aan met welke geologische, hydrodynamische en hydrometeorologische uitgangspunten en randvoorwaarden is gewerkt. Dit vraagt om een nadere specificatie van de gehanteerde kengetallen voor bodemdaling, zeespiegelrijzing en wind- en golfcondities. Geef aan hoe gevoelig de veiligheidsanalyse is voor veranderingen van deze parameters.

Geef per kustvak een onderbouwing van de gekozen planhorizon en de daarbij behorende maatregelen. Beschouw welke maatregelen nodig/denkbaar zijn als gekozen wordt voor een kortere of langere planhorizon.

3.2 Doelstelling

Het project richt zich zowel op het verbeteren van de kustveiligheid als op het versterken van de ruimtelijke kwaliteit van het kustgebied. De Commissie adviseert beide doelstellingen dusdanig concreet te formuleren dat deze gebruikt kunnen worden als toetsingskader voor de afweging van de verschillende alternatieven.

3.3 Beleidskader

Bij het beoordelen van de maatregelen en het vergelijken van alternatieven moet rekening worden gehouden met het vigerende beleidskader. De startnotitie geeft al een overzicht van de belangrijkste beleidsdocumenten. De Commissie vraagt daarnaast aandacht voor het nationale beleid ten aanzien van Nationale landschappen en de Kaderrichtlijn Water en de daarbij behorende grondwaterbeschermingsrichtlijn.

3.4 Relatie met andere projecten

Geef aan op welke wijze en in welke mate het onderhavige plan beïnvloed wordt door:

- de natuurontwikkeling en –compensatie die vanwege de 2de verdieping van de Westerschelde zullen worden gerealiseerd;
- de landwaartse uitbreiding van het Zwin;
- de eventuele maatregelen ten behoeve van de kustverdediging en havenaanleg in België.

Beschrijf in het MER het tijdspad dat wordt aangehouden voor deze activiteiten. Geef ook aan in welke mate het onderhavige plan de uitbreiding van estuariene natuur in en langs de Westerschelde en langs de Noordzeekust, waaronder de uitbreiding van het Zwin, beïnvloedt[5].

---

[5] Zo zal natuurcompensatie in de vorm van sluftervorming niet gebaat zijn bij een hoge import van zand vanuit aangrenzende kustvakken.

Project Waterdunen volgt een eigen procedure met een eigen planning. Geef aan welke risico's hieraan verbonden zijn voor de selectie van alternatieven en de besluitvorming ten aanzien van de Zwakke schakel West Zeeuws-Vlaanderen.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

4.1 Voorgenomen activiteit

Geef in het MER een beschrijving van de gehanteerde hydraulische randvoorwaarden voor het ontwerp. Geef aan voor welke tijdhorizon en in welke mate eventuele toeslagen voor veranderingen in golfhoogte en golfperiode van belang zijn voor het ontwerp. Motiveer waarom bij het ontwerp van de maatregelen wordt gekozen voor het uitgangspunt van een 'robuuste kust' die ook in 2200 nog aan de veiligheidsnorm van 1:4.000 voldoet.

Beschrijf de voorgenomen activiteit zo uitgebreid als nodig is om een goede effectbeschrijving te maken. Dat houdt in dat er voor alle alternatieven informatie moet komen over:

- welke functieverandering[6] plaatsvindt (aard, plaats en omvang);
- welke activiteiten plaatsvinden in de realisatiefase (aanleg/inrichting) en de gebruiksfase (beheer, onderhoud en gebruik);
- welke fasering voor de verschillende activiteiten zal worden aangehouden;
- de hoeveelheid materiaal die ontgraven wordt, waar en in welke hoeveelheden materiaal in depot wordt gezet, hoe depotvorming plaatsvindt, de herkomst van dit materiaal en de samenstelling ervan (zand, klei, etc.), als ook de kwaliteit van het materiaal (al dan niet verontreinigd);
- wat de plaats en afmetingen zijn van de aan te leggen duinenrijen, kunstwerken en dijkverzwaringen;
- welke wegen moeten worden opgehoogd, welke vervallen en hoe de ontsluiting van het gebied verandert;
- hoeveel woningen en andere gebouwen moeten worden gesloopt en waar eventuele vervangende nieuwbouw plaatsvindt[7];
- welke recreatieve bedrijvigheid en eventueel andere bedrijven moeten worden verplaatst of zullen worden gewijzigd;
- welke natuurdoeltypen over welke oppervlakte verdwijnen en ontstaan en hoe vaak beheer en onderhoud nodig is en wat de omvang is van de beheers- en onderhoudswerkzaamheden teneinde de veiligheids- en natuurdoelen te realiseren.

4.2 Alternatievenontwikkeling

Geef in het MER een onderbouwing van de per deelgebied gemaakte keuzes (zeewaarts, consolideren of landwaarts). Maak daarbij gebruik van de informatie uit het Basisdocument kustversterking West Zeeuws-Vlaanderen. De Commissie constateert dat door de gekozen zeewaartse strategie bij Cadzand en Breskens een beperkt areaal Natura 2000-gebied aangetast zal worden. Ook op andere locaties, bijvoorbeeld bij de Groedse Duintjes, waar een land-

---

[6] Met name landbouw, visserij, recreatie, natuur.
[7] Geef daarbij aan of er ook bestaande of nieuwe (woon-)bebouwing mogelijk is vóór de 1:4000 afslaglijn en hoe hier in het risicobeleid mee om wordt gegaan.

waartse strategie is gekozen, is dit mogelijk het geval. De Commissie wijst erop dat een passende beoordeling van het voorkeursalternatief nodig is indien negatieve gevolgen van het plan niet uitgesloten kunnen worden. Daarbij kunnen alternatieven in beeld komen waarvoor in eerste instantie niet gekozen is.

Geef aan in welke mate de gekozen strategie effectief en duurzaam is en bovendien flexibel, om later optimalisaties of veranderingen op grond van nieuwe ontwikkelingen (bijvoorbeeld verdieping Westerschelde) of nieuwe inzichten (bijvoorbeeld ten aanzien van zeespiegelstijging) mogelijk te maken. Geef aan in welke mate woningen en verblijfsaccommodatie in en op de hoogwaterkering de flexibiliteit voor toekomstige aanpassingen in de weg kunnen staan.

Indien aan de eisen voor de kustveiligheid kan worden voldaan, adviseert de Commissie, een alternatief uit te werken met zeewaartse duinuitbreiding tussen Nieuwvliet-Bad en Groede Bad. Een dergelijke zeewaartse duinuitbreiding laat het Natura-2000 gebied natuurgebied Groedse Duintjes ongemoeid[8].

Werk binnen de verschillende alternatieven, afhankelijk van de te verwachten effecten, varianten uit met betrekking tot de fasering van de uitvoering.

Referentiesituatie
In hoofdstuk 5.2. wordt globaal aangegeven wat de referentiesituatie is. Specificeer in het MER de maatregelen bij autonome ontwikkeling qua kustveiligheid en verbetering van de ruimtelijke kwaliteit.

Meest milieuvriendelijke alternatief
Het meest milieuvriendelijke alternatief (mma) zal gaandeweg het onderzoeksproces ontwikkeld moeten worden en zich dienen te richten op een inrichting en beheer die op termijn een maximale natuurwinst geven en de minst negatieve milieueffecten bij voldoende veiligheid tegen overstroming. De Commissie adviseert bij de ontwikkeling van het mma vooral aandacht te besteden aan:

- het realiseren van natuurlijke dynamiek, zowel voor de ontwikkeling van een evenwichtige en veerkrachtige kustlijn met doorgaand zandtransport als voor de ontwikkeling van natuurwaarden in nieuwe duinen[9];
- een ecologische en landschappelijke uitwerking van de variant 'Herdijkte Zwarte Polder buitendijks' in combinatie met het bestaande natuurgebied Verdronken Zwarte Polder[10].

5. BEOORDELINGSKADER

5.1 Algemeen

De Commissie adviseert de criteria hanteerbaar te maken door deze van zoveel mogelijk kwantitatieve en meetbare indicatoren te voorzien. Geef aan

---

[8] Zie in dit verband ook de inspraakreactie van de Fam. Dierings (inspraakreactie nr. 16, bijlage 4).
[9] Denk qua ontwikkeling van natuurwaarden in nieuwe duinen bijvoorbeeld aan de methode van aanleg, de zandeigenschappen en de wijze van beheer.
[10] Zie in dit verband ook de inspraakreactie van de Stichting Duinbehoud (inspraakreactie nr. 14, bijlage 4).

welke weging van criteria en thema 's wordt toegepast bij de beoordeling van de alternatieven.

Zorg voor voldoende relatie tussen de toetsingscriteria in de eerste fase planstudie en het beoordelingskader voor het MER. De Commissie adviseert de uitvoerbaarheid van de maatregelen als criterium op te nemen.

In onderstaande paragrafen zijn, uitgaande van de thema's genoemd in het beoordelingskader op blz. 39 in de startnotitie, adviezen gegeven voor aanvullende criteria en adviezen voor specifieke uitwerking van al genoemde criteria.

5.2 Veiligheid

Na uitvoering van de maatregelen zal onderhoud en beheer van de kustvakken nodig zijn om de veiligheidsdoelstelling te handhaven. De Commissie adviseert bij het thema veiligheid '*de mate waarin onderhoud en beheer nodig zijn*' als aanvullend criterium op te nemen.

5.3 Ruimtelijke kwaliteit

De Commissie adviseert bij het thema ruimtelijke kwaliteit *'de mate waarin een evenwichtige en veerkrachtige morfologische kustontwikkeling wordt bereikt'* als aanvullend criterium op te nemen. Met een evenwichtige en veerkrachtige morfologische kustontwikkeling bedoelt zij dat per kustvak een goede balans bestaat tussen de hoeveelheid zand die getracht wordt in het kustvak vast te houden en de hoeveelheid zand die in kustlange en noordoostelijke richting naar aangrenzende kustvakken kan worden getransporteerd. Een te sterke onderbreking van de doorgaande zandstroom heeft het gevaar dat alle aangrenzende kustvakken in de toekomst door suppleties moeten worden onderhouden, waardoor de recreatieve functie van de stranden in het geding kan komen. Het bereiken van een evenwichtige en veerkrachtige morfologische kustontwikkeling is ook van belang in de uitvoeringsfase van het project en voor de onderlinge fasering van de deelactiviteiten en de afstemming met maatregelen op het gebied van de natuurcompensatie Westerschelde in het kader van de vaargeulverdieping.

5.4 Bodem en water

Geef in het MER aan hoeveel zand nodig is voor de verschillende oplossingen en maatregelen. De hoeveelheid zand is zowel van belang voor het ontwerp en uitvoering van de werkzaamheden, als voor de omvang van de zandwinning op zee. De samenstelling van het zand is van belang voor de realisatie van natuurwaarden. Geef in het MER tevens inzicht in morfologische, ecologische en archeologische effecten van de benodigde zandwinning op zee[11]. De Commissie adviseert *'de benodigde hoeveelheid zand[12]', 'de samenstelling van het zand'* en *'de effecten van zandwinning'* als aanvullende criteria op te nemen.

---

[11] Geef daarbij aan welke aanvullende informatie over de effecten van zandwinning nog beschikbaar zal komen bij de m.e.r. voor de grootschalige zandwinning op zee en in hoeverre deze aanvullende informatie noodzakelijk is voor een goede beoordeling van de effecten van het Project 'Zwakke schakel West Zeeuws-Vlaanderen'.

[12] Geef daarbij aan hoe vaak bij consoliderende en zeewaartse versterking gesuppleerd moet worden.

De Kaderrichtlijn Water en de daaronder vallende grondwaterbeschermingsrichtlijn stellen nadere eisen aan de (grond)waterkwaliteit. Geef in het MER aan of er voor het (grond)waterlichaam waarvan dit gebied deel uitmaakt doelen zijn geformuleerd. Indien doelen zijn geformuleerd dan zal per alternatief moeten worden getoetst in welke mate met de maatregelen een bijdrage wordt geleverd aan deze doelen. Indien nog geen doelen zijn geformuleerd, zal moeten worden getoetst of het aannemelijk is dat met de maatregelen sprake is van een standstill situatie of van een verbetering van de grondwaterkwaliteit. De Commissie adviseert bij het thema bodem en water *'de effecten van de maatregelen op de (grond)waterkwaliteit'* als aanvullend criterium op te nemen.

In de startnotitie wordt bij het thema bodem en water het criterium saneren verontreiniging genoemd. Geef in het MER aan of, en zo ja waar en in welke mate bodem- en/of grondwaterverontreiniging aanwezig is. Indien aanwezig, adviseert de Commissie *'hergebruik en toepassen van verontreinigde grond'* als aanvullend criterium op te nemen.

5.5 Natuur

De op basis van de hoogwaterveiligheidsdoelstelling geselecteerde alternatieven dienen getoetst te worden aan de vereisten zoals weergegeven in artikel 6, lid 3 en lid 4 van de Habitatrichtlijn. Ga na of significante gevolgen kunnen optreden op de kwalificerende en prioritaire soorten, kwalificerende en prioritaire habitats en mede de begrenzing bepalende soorten, die genoemd zijn bij de aanwijzing van deze gebieden in het kader van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. Ga daarbij na of het voornemen zo kan worden uitgevoerd door zorgvuldige inpassing of door het aanbrengen van mitigerende maatregelen dat er geen gevolgen voor de beschermde habitats en soorten optreden, of wel, dat deze gevolgen als niet significant te beschouwen zijn. Wanneer er wel significante gevolgen zijn, of deze niet zijn uit te sluiten, ga dan na of er effectieve alternatieven zijn waarbij het doel van het voornemen wel wordt gerealiseerd, maar dan zonder significante gevolgen.
Wanneer uit die analyse blijkt dat significante gevolgen via deze weg niet zijn te vermijden, toon dan de dwingende redenen van (groot) openbaar belang van het voornemen aan. Ga pas als laatste stap na of en welke compenserende maatregelen beschikbaar zijn om eventuele resterende gevolgen te ondervangen. Aan compenserende maatregelen worden speciale eisen gesteld.

Voor de gebiedsbescherming van de overige gebieden, zoals de EHS-gebieden, voorzover zij buiten Habitatrichtlijngebieden en Vogelrichtlijngebieden vallen, dienen de effecten op de doelsoorten en natuurdoeltypen beschreven te worden (zowel in negatieve zin als positieve zin). In het kader van externe werking moet worden ingegaan op de effecten in de gebieden waar zand wordt gewonnen.

De Flora- en faunawet voorziet in de bescherming van de in Nederland aanwezige dier- en plantensoorten in hun natuurlijke leefgebied. De soortbescherming uit de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn is geïmplementeerd in de Flora- en faunawet. Geef aan of voor het voornemen een ontheffing van de minister van LNV vereist is op grond van artikel 75 van de Flora en faunawet en motiveer in het MER op grond waarvan verondersteld wordt dat ontheffing verleend zal worden. De Commissie raadt aan om de voor de ontheffing benodigde informatie gelijktijdig met het MER te laten toetsen.

Verwacht mag worden dat verschillende natuurwaarden (kunnen) ontstaan bij kunstmatig aangelegde kustduinen en bij natuurlijke duinontwikkeling. Duinvorming onder invloed van natuurlijke processen van zand, water en wind zal kunnen resulteren in relatief hoge natuurwaarden, terwijl bij kunstmatig aangelegde kustduinen de natuurwaarden zullen afhangen van het ontwerp, de materiaalkeuze en de wijze van aanleg en beheer[13]. De Commissie adviseert bij het thema Natuur *'de mate van versterking of herstel van natuurlijke processen[14]'* en *'het benodigde beheer'* als aanvullende criteria op te nemen.

De Commissie acht het noodzakelijk dat in het MER helder inzicht wordt verschaft in enerzijds de mate waarin beschermde natuurwaarden van Natura-2000-gebieden en de Ecologische Hoofd Structuur (EHS) verloren gaan en anderzijds natuurwaarden worden gecreëerd.

5.6 Landschap en cultuurhistorie

Het plangebied maakt onderdeel uit van het Nationaal Landschap Zuidwest-Zeeland. In algemene zin geldt dat binnen het Nationale Landschap ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk zijn, mits de kernkwaliteiten van het landschap worden behouden of worden versterkt ('Ja, mits'-regime). Geef in het MER de consequenties voor het onderhavige initiatief. De Commissie adviseert bij het thema landschap en cultuurhistorie *'de mate waarin de kernkwaliteiten van het Nationaal Landschap Zuidwest-Zeeland worden aangetast of versterkt'* als aanvullend criterium op te nemen.

In de startnotitie wordt bij de beschrijving van de aanwezige archeologische (verwachtings-)waarden uitgegaan van de Archeologische Monumentenkaart (AMK) en de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW). De Rijksdienst voor Oudheidkundig Onderzoek (ROB) geeft in haar inspraakreactie[15] aan dat er tal van waarnemingen niet in de AMK zijn verwerkt en dat de kans op het aantreffen van archeologische waarden uit de Late Middeleeuwen tot Nieuwe Tijd niet door de IKAW wordt aangegeven. Daarnaast geeft het ROB aan dat er kans is op het aantreffen van archeologische waarden hoog in de zeebodem (m.n. scheepswrakken). Voer ten behoeve van het MER een (bureau-)onderzoek uit ten einde vast te stellen:

- welke archeologische waarden in het geding zijn direct langs de kust;
- hoe groot de kans is dat archeologische waarden in de zeebodem kunnen worden aangetast.

Afhankelijk van de resultaten van het bureauonderzoek kan worden besloten in het beoordelingskader het criterium *'de mate van aantasting van archeologische waarden'* op te nemen.

---

[13] Zie in dit verband ook de inspraakreactie van de stichting Duinbehoud (inspraakreactie nr. 14, bijlage 4).
[14] Bijvoorbeeld uitgedrukt in hectare natuurdoeltypen. Uit de natuurdoeltypen blijkt immers in welke mate bij de aanleg van de duinen rekening is gehouden met natuurlijke processen.
[15] Inspraakreactie nr. 18, bijlage 4.

5.7 Gebruiksmogelijkheden

Bij het criterium 'landbouw' adviseert de Commissie specifiek de effecten van zout water en bijbehorende kwel op landbouwgronden te beschouwen, als ook hoe de afwatering van het achterliggende landbouwgebied zal geschieden[16].

Bij het criterium 'recreatie' adviseert de Commissie onder andere de strandeigenschappen (breedte, helling, materiaaleigenschappen) te betrekken in de beoordeling omdat deze voor een belangrijk deel de recreatiecapaciteit en -mogelijkheden zullen bepalen.

5.8 Kosten en baten

Bepaal de maatschappelijke kosten en baten als volgt:

- *Maatschappelijke kosten*
  Hieronder vallen de kosten van aanleg, onderhoud en beheer, tijdelijke voorzieningen tijdens de bouw en compensatiemaatregelen alles uitgedrukt in netto contante waarde (NCW)[17].

- *Veiligheidsbaten van maatregelen*
  Het referentiealternatief gaat reeds uit van het voldoen aan de veiligheidsnorm van 1: 4000. Hierin zullen de voorgestelde alternatieven zich in algemene zin niet onderscheiden. Veiligheidsbaten kunnen naar het oordeel van Commissie wel optreden indien de voorgestelde alternatieven invloed hebben op de afslaglijn met gevolgen voor de bestaande en/of toekomstige bebouwing en/of indien sprake is van een overdimensionering ten opzichte van de 1: 4000 norm. De verandering in de kans op schade kan dan in kaart worden gebracht met de standaardmethode schade en slachtoffers[18]. Kentallen voor de waardering van de schade aan (on)roerend goed en slachtoffers kunnen ontleend worden aan de studies over het Westerschelde estuarium van PROSES[19].

- *Maatschappelijke baten van de toeristische sector*
  Hoewel de maatschappelijke baten van de toeristisch- recreatieve sector lastig exact zijn vast te stellen, is het wel degelijk mogelijk om door middel van kentallen een orde van grootte te bepalen. Een studie van KPMG[20] geeft een inschatting van de potentiële maatschappelijke baten van het toerisme langs de kust van Noord- en Zuid-Holland bij verschillende kustverdedigingstrategieën. Hierin is Callantsoog als casus uitgewerkt. Deze studie is goed bruikbaar voor het vaststellen van kentallen. Verder zijn de gegevens uit de studie Economische kansen van drie kustverdedigingsscenario's[21] mogelijk bruikbaar voor het vaststellen van de maatschappelijke baten.

- *Maatschappelijke baten voor de landbouw en de visserij*

---

[16] Zie inspraakreactie van de Gemeente Sluis en de ZLTO (inspraakreacties nr. 10 en 45, bijlage 4).
[17] Gebruik hiervoor de PRI systematiek, Bouwdienst van Rijkswaterstaat.
[18] Standaardmethode schade en slachtoffers als gevolg van overstromingen, Kok et al, 2001.
[19] Maatschappelijke KBA voor actualisatie van het Sigmaplan, VITO en CPB, 2004 en Kosten en baten van de Overschelde, VITO, sept. 2004
[20] Economie van zand en water, KPMG Bureau voor economische Argumentatie, augustus 2001.
[21] Economische kansen van drie kustverdedigingscenario's, DHV, november 2004.

De waterhuishouding in het gebied achter de duinen en of de dijken kan door de verschillende alternatieven worden beïnvloed. Het gaat hierbij zowel om de kwaliteit (zoutgehalte van de kwelstroom) als de kwantiteit. Aangezien de waterhuishouding voor de landbouw een zeer cruciale factor is voor de opbrengst van de betreffende gronden, is het raadzaam om dit effect in de MKBA mee te nemen.
De effecten op de visserij zullen waarschijnlijk beperkt zijn. Geef aan of, en zo ja, welke omvang van effecten op de visserij verwacht kunnen worden. Afhankelijk daarvan kan besloten worden deze effecten al dan niet mee te nemen bij de bepalingen van de maatschappelijke baten.

- *Maatschappelijke baten van en voor de natuur*
  De baten voor de natuur horen ook thuis in een MKBA. Voor zover de nieuwe natuur tot extra baten in de toeristische sector leidt, worden deze al meegenomen bij de baten van het toerisme. De ecologische baten van de natuur dienen in een andere grootheid te worden uitgedrukt, bijvoorbeeld in hectares natuurdoeltypen en aantallen doelsoorten (zie ook hoofdstuk 5.5 van dit advies).

- *Maatschappelijke baten ruimtelijke kwaliteit*
  Het zal waarschijnlijk lastig zijn om de baten van dit aspect afzonderlijk te kwantificeren en te waarderen in de MKBA, mede vanwege de samenhang met andere aspecten. Aangezien verbetering van de ruimtelijke kwaliteit een belangrijke doelstelling is van dit project zal ten minste moeten worden aangegeven op welke wijze ruimtelijke kwaliteit doorvertaald wordt naar de baten die worden toegerekend aan andere aspecten (natuur, economische sectoren etc.)[22]. De in fase 1 gehanteerde methodiek van betalingsbereidheid grondgebruik acht de Commissie voor het detailniveau in fase 2 minder goed hanteerbaar[23].

- *Methodiek MKBA:*
  - Geef aan of, en zo ja op welke punten de MKBA is uitgevoerd conform de OEI-richtlijnen.
  - Gebruik voor de MKBA een planperiode van 50 jaar en geef een kwaliatieve beschouwing van de baten voorbij de planhorizon.
  - Voor de baten die niet gemonetariseerd kunnen worden (bijvoorbeeld van en voor natuur) suggereren wij om een kosteneffectiviteitsanalyse uit te voeren, zodat in ieder geval een prioritering kan plaatsvinden van alternatieven op deze aspecten.
  - Maak een onderscheid in kosten en baten toe te schrijven aan veiligheid en aan ruimtelijke kwaliteit.
  - Maak een onderscheid in kosten en baten voor publieke en private partijen (verdelingseffecten).

- *Samenhang MER en MKBA*
  - Zorg ervoor dat de alternatieven die in het MER worden opgevoerd sporen met hetgeen in de MKBA gebeurt.
  - Indien de voorkeursalternatieven van de MKBA afwijken van het MER, beargumenteer dan waarom dit zo is.

---

[22] Zie hiervoor de adviezen ten aanzien van de baten van natuur, landbouw, visserij, toerisme en landbouw.
[23] Dit geldt overigens wel voor baten in relatie tot woningwaarde.

6. OVERIGE PUNTEN

Voor de onderdelen 'Vergelijking van alternatieven', 'Leemten in kennis', 'Evaluatieprogramma' en 'Samenvatting van het MER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften. Neem in het MER helder kaartmateriaal op met een duidelijke legenda en schaal.

BIJLAGEN

bij het advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport Zwakke Schakel West Zeeuwsch-Vlaanderen

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 1 december 2005 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Directie Ruimte, Milieu en Water

Provincie Zeeland

Het Groene Woud 1 Middelburg Postadres: postbus 165 4330 AD Middelburg
telefoon (0118) 63 17 00 fax (0118) 63 47 56

uw brief van: -
uw kenmerk: -
ons kenmerk: RMW0512304
afdeling: landelijk gebied en water
bijlage(n): div.
behandeld door: E.A. Dekker
doorkiesnummer: 0118-621473
onderwerp: verzoek om advies over startnotitie m.e.r. Zwakke Schakels West Zeeuwsch-Vlaanderen

Commissie voor de milieu-effectrapportage
Postbus 2346
3500 GH UTRECHT

Commissie voor de milieu-effectrapportage
ingekomen: 2 DEC. 2005
nummer -1
dossier 1681 + 1682
kopie naar: D; Lp

verzonden: 1 DEC. 2005

Middelburg, 1 december 2005

Geachte heer, mevrouw,

Op 29 november j.l. hebben wij de Startnotitie m.e.r. Zwakke Schakels West Zeeuwsch-Vlaanderen vrijgegeven voor inspraak en advisering. Deze startnotitie is opgesteld door het projectbureau Zwakke Schakels Zeeland, in nauw overleg met de gemeente Sluis, het Waterschap Zeeuws-Vlaanderen en Rijkswaterstaat Directie Zeeland. De resultaten van fase 1 van de planstudie, die zijn neergelegd in het Basisdocument en de aanvulling daarop, liggen aan de startnotitie ten grondslag.

De startnotitie beschrijft de alternatieven die uitgewerkt, onderzocht en vergeleken gaan worden in het vervolg van de planstudie Zwakke Schakels. Op basis van de startnotitie zullen in fase 2 twee afzonderlijke milieu-effectrapportages worden uitgevoerd. De eerste, de m.e.r. Zwakke Schakels, betreft de te versterken kustvakken Cadzand, Zwarte Polder West, Nieuwvliet/Groede en Breskens. De tweede, m.e.r. Waterdunen, heeft betrekking op het kustgedeelte rond Nieuwesluis en het daarachter liggende landelijke gebied. Voor dat gebied wordt een integraal plan ontwikkeld waarin kustverdediging gecombineerd wordt met hoogwaardige verblijfsrecreatie en nieuwe natuurgebieden.

De startnotitie wordt tegelijkertijd om advies toegestuurd aan alle instanties die te maken kunnen krijgen met de gevolgen van de plannen. Aangezien er sprake kan zijn van grensoverschrijdende effecten is de startnotitie ook toegezonden aan het ministerie van VROM en aan enkele Vlaamse instanties. Bijgevoegd vindt u de verzendlijst. De startnotitie ligt van 1 december tot en met 11 januari ter inzage. De startnotitie is ook in te zien op de website van het project Zwakke Schakels Zeeland (www.zeeland.nl/zwakkeschakels). Er zijn in de regio twee inloopavonden voorzien, op 12 december van 17.00 tot 21.00 uur in Napoleonhoeve bij Breskens en op 15 december van 17.00 tot 21.00 uur in de sporthal in Cadzand-Bad.

Wij achten het van belang dat de Commissie de strekking van alle reacties meeneemt in het richtlijnenadvies. Daartoe zullen wij een kopie van de binnenkomende reacties rechtstreeks aan u toezenden. Wij hopen het advies uiterlijk 1 februari 2006 van u te ontvangen. Ten behoeve van de beoordeling van alternatieve maatregelen zal niet alleen breed milieu-effecten onderzoek plaats vinden, maar ook een maatschappelijke kosten-baten-analyse uitgevoerd worden. Wij verzoeken u hiermee in de samenstelling van uw commissie rekening te houden.

Wij nodigen u bij deze tevens uit om een bezoek te brengen aan het plangebied en kennis te maken met de betrokkenen en verantwoordelijken. Wij hopen op een goede samenwerking.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten,
namens dezen,

drs. C.J. Colijn,
directeur Directie Ruimte, Milieu en Water.

Bijlagen:

- 10 exemplaren startnotitie;
- Basisdocument Kustversterking West Zeeuwsch-Vlaanderen;
- Aanvulling op het basisdocument, inclusief kostennota en MKBA
- Gebiedsplan Natuurlijk Vitaal;
- Rapport van bureaustudie door Alkyon;
- Rapport van Bureau Waardenburg: Inventarisatie van bestaande gegevens en plan van aanpak noodzakelijk aanvullend onderzoek (24 maart 2005);
- Rapport van SOVON;
- Achtergronddocument over de uitgevoerde veiligheidsberekeningen

BIJLAGE 2

Kennisgeving van de startnotitie
in Staatscourant nr. 233 d.d. 30 november 2005

Provincie Zeeland

Staatscourant nr. 233 dd. 30-11-05

jr.

Bekendmaking

'Startnotitie Milieueffectrapportages Zwakke Schakel West-Zeeuws-Vlaanderen en project Waterdunen' tot en met 11 januari 2006 ter inzage

De kust van West Zeeuwsch-Vlaanderen is door het Rijk aangewezen als één van de acht zogenaamde prioritaire zwakke schakels. In zo'n gebied is nu of op termijn door zeespiegelstijging sprake van een veiligheidsprobleem. Voor alle zwakke schakels in Nederland wordt een planstudie doorlopen op basis waarvan een beslissing kan worden genomen over maatregelen die leiden tot een veilige kust én tot verbetering van de ruimtelijke kwaliteit.

In een eerste fase van de planstudie is het Basisdocument Kustversterking West Zeeuwsch-Vlaanderen en een daarbij behorende aanvulling opgesteld. Hierin zijn oplossingsrichtingen voor zeewaartse, landwaartse en consolidierende kustverdedigingsmaatregelen ontwikkeld, getoetst en vergeleken. In het Gebiedsplan Natuurlijk Vitaal zijn eerder al voorkeursopties voor de kustverdediging opgenomen. In het Basisdocument zijn deze opties nader onderbouwd en uitgewerkt. Gebleken is dat kustveiligheid en de ontwikkeling van natuur, landschap en recreatie het beste kunnen worden gecombineerd wanneer wordt gekozen voor twee vormen van kustverdediging. Bij Cadzand-Bad en Breskens is zeewaartse versterking de beste optie, landwaartse versterking met brede robuuste duinen komt in aanmerking voor het gebied rond de Herdijkte Zwarte Polder en vanaf de Baanstpolder in Nieuwvliet Bad-Oost via de Groese duintjes en Nieuwe Sluis tot aan Schoneveld in Breskens-West.

In de tweede fase van de planstudie, die start in januari 2006, worden deze voorkeursopties nader uitgewerkt op basis van een milieueffectrapportage. Het Projectbureau Zwakke Schakels Zeeland van de provincie Zeeland heeft in overleg met de gemeente Sluis, het Waterschap Zeeuws-Vlaanderen en Rijkswaterstaat hiervoor een startnotitie opgesteld. In de startnotitie staat precies beschreven hoe de tweede fase wordt uitgevoerd, wat de aanleiding was, welke doelen worden nagestreefd, welke alternatieven en varianten mogelijk zijn en welke zaken onderzocht zullen worden. Tevens wordt ingegaan op de volledige procedure die moet worden doorlopen.

Voor de realisatie van de voorgenomen activiteit zullen voor het kustgebied van West Zeeuwsch-Vlaanderen twee milieueffectrapporten worden opgesteld, die na de publicatie van deze startnotitie elk een eigen procedure doorlopen. Het ene rapport zal betrekking hebben op vier delen van de kust: bij Cadzand-Bad, bij de Tienhonderd- en Herdijkte Zwarte Polder, vanaf de Baanstpolder te Nieuwvliet tot en met het Zwarte Gat en vanaf de Veerhaven tot de oostelijke pier van de Handelshaven in Breskens. Het tweede rapport zal zich specifiek richten op het kustgedeelte bij Nieuwesluis en het daarachter gelegen landelijke gebied. Hier wordt een integrale ontwikkeling van natuur en recreatie nagestreefd: het zogenaamde Waterdunenproject.

De startnotitie ligt gedurende 6 weken, van 1 december 2005 tot en met 11 januari 2006 ter inzage. U kunt de stukken inzien bij:

- het Projectbureau Zwakke Schakels Zeeland, gevestigd in het kantoor van het Waterschap Zeeuwse Eilanden, Kanaalweg 1 te Middelburg op werkdagen van 9.00-17.30 uur
- het Informatiecentrum Provincie Zeeland, Nieuwe Burg 42 te Middelburg op werkdagen van 9.30 -16.30 uur. In de periode tussen Kerst en Oud en Nieuw bij het Zeeuws Documentatiecentrum in de Zeeuwse Bibliotheek, Kousteensedijk 7 te Middelburg van 10.00-21.00 uur
- de gemeente Sluis
  - Gemeentehuis Oostburg, Raadhuisplein 1 te Oostburg op maandag tot en met vrijdag van 8.30-13.00 woensdag doorlopend van 8.30-19.30
  - Belfort Sluis, Grote Markt 1 te Sluis op maandag tot en met vrijdag van 9.00-12.00 uur en op woensdag ook van 14.00-16.00 uur
  - Gemeentehuis Aardenburg, Markt 7 te Aardenburg op maandag tot en met vrijdag van 9.00-12.00 uur en op woensdag ook van 14.00-16.00 uur
- het Waterschap Zeeuws-Vlaanderen, Kennedylaan 1 te Terneuzen van 8.00-17.00 uur

Voor het inzien buiten kantooruren, mondelinge toelichting en kopieën van ter inzage gelegde stukken kunt u zich wenden tot mevrouw E.A. Dekker (tel. 0118-621473) van het Projectbureau Zwakke Schakels Zeeland.

Over de startnotitie worden twee informatiebijeenkomsten georganiseerd. De eerste vindt plaats op12 december van 17.00 tot 21.00 uur bij camping Napoleonnoeve in Breskens, de tweede op 15 december van 17.00 tot 21.00 uur in de sporthal in Cadzand-Bad. Gedurende de periode van de terinzagelegging kunt u uw zienswijze over de gewenste inhoud van de twee milieueffectrapporten kenbaar maken, bij voorkeur schriftelijk aan Gedeputeerde Staten van Zeeland, Postbus 165, 4330 AD Middelburg. Een mondelinge inbreng is mogelijk tijdens de twee informatiebijeenkomsten.

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Gedeputeerde Staten Provincie Zeeland

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten Provincie Zeeland

Besluit: Vaststelling maatregelen die leiden tot een veilige kust en tot verbetering van de ruimtelijke kwaliteit

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C12.2

Activiteit: Planstudie Zwakke schakel West Zeeuws-Vlaanderen

Procedurele gegevens:
kennisgeving startnotitie: 30 november 2005
richtlijnenadvies uitgebracht: 13 februari 2006

Bijzonderheden:
De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport. Dat wil zeggen dat het MER onvoldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, als de volgende informatie ontbreekt:

- de gehanteerde hydraulische randvoorwaarden voor het ontwerp van het dijk- en kustprofiel en per kustvak een onderbouwing van de gekozen planhorizon en de daarbij behorende maatregelen;
- de mate waarin flexibel en efficiënt ingespeeld kan worden op nieuwe ontwikkelingen en veranderende inzichten (bijvoorbeeld ten aanzien van zeespiegelstijging);
- de effecten op veiligheid, ruimtelijke kwaliteit, bodem en water, natuur, landschap en cultuurhistorie, en hinder;
- de mate waarin een natuurlijke dynamiek wordt gerealiseerd voor de ontwikkeling van een evenwichtige en veerkrachtige kustlijn met doorgaand zandtransport en natuurwaarden in nieuwe duinen, als ook de methode van aanleg van de nieuwe duinen;
- de wijze en mate van beheer en onderhoud nodig om de veiligheidsdoelstelling te handhaven, en het benodigde beheer om de gewenste natuur- en landschapswaarden te behouden of te ontwikkelen.

Om het MER toegankelijk te maken voor besluitvormers en insprekers dient een goede en publieksvriendelijke samenvatting te worden gemaakt, voorzien van overzichtelijk en 'leesbaar' kaartmateriaal.

Samenstelling van de werkgroep:
ir. J.H.J. van der Gun
prof.dr. P. Hoekstra
ir. W.H.A.M. Keijsers
drs. J. Klooster
drs. Y.J. van Manen
dr.ir. G. Blom (voorzitter)

Secretaris van de werkgroep:
dr. G.P.J. Draaijers

BIJLAGE 4
Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	20051212	P. van Boextel (mondeling)	Tilburg	20060109
2.	20051212	S. van den Broek (mondeling)	Nieuwvliet	20060109
3.	20051212	M. de Boevere (mondeling)	Breskens	20060109
4.	20051212	F. Govaert (mondeling)	Breskens	20060109
5.	20051212	G.M.L. Faes-van der Haegen (mondeling)	Cadzand	20060109
6.	20051212	L. van Damme (mondeling)	----	20060109
7.	20051216	Fam. Van Dijk-Faes	Ulvenhout	20060109
8.	20051219	H. Henoch	Hagen	20060109
9.	20060101	J.L.G. de Meester	Breskens	20060109
10.	20060110	Gemeente Sluis	Oostburg	20060112
11.	20060108	Fam. Cursiefen	Düsseldorf	20060112
12.	20060109	H. Fillet	Tilburg	20060112
13.	20051219	H. Bock	Breda	20060112
14.	20052121	Stichting Duinbehoud	Leiden	20060112
15.	20060103	A. Maas	Groede	20060112
16.	20060103	Fam. Dierings	Nieuwvliet en Breskens	20060112
17.	----	C. van Rooij-van der Sluijs	Breskens	20060112
18.	20051223	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek	Amersfoort	20060112
19.	20060104	Fam. Van Haver-van Gestel	Boechout	20060112
20.	20060102	Kamer van Koophandel Zeeland	Middelburg	20060112
21.	20060102	Strandpaviljoen Carrousel	Nieuwvliet	20060112
22.	20060105	B. Laska	----	20060112
23.	20060103	A.J. Hoste	Groede	20060112
24.	20060108	Mw. Flinkenflögel en mw. Mangnus	Steenbergen	20060112
25.	20060106	R.A. Willemsen	Bilthoven	20060112
26.	20060105	De Jonge v.o.f.	Breskens	20060112
27.	20060106	Fam. Nagelkerke-Ryckaert	Breskens	20060112
28.	20060104	A. Rosendaal	Zuidzande	20060112
29.	20060106	Fam. Kircher	----	20060112
30.	20060104	Blankenstijn Beheer & Exploitatie b.v.	Sluis	20060112
31.	20060106	Schoneveld Rekreatiepark	Breskens	20060112
32.	20051218	J.J. Misclje	Breskens	20060112
33.	20060102	R. van den Browk en S. Labijt	Nieuwvliet	20060123
34.	20060106	Stichting VGABG	Groede	20060123
35.	20060109	Fillet Advocaten, namens eigenaren en gebruikers/bewoners van appartementengebouw “De Wulpen” en het bestuur van de v.v.e. “De Wulpen”	Tilburg	20060123
36.	20060106	J.G. Meijer	Cadzand	20060123
37.	20060108	I.J. de Hulu & S.J.M. de Hulu-Palmen, akkerbouwbedrijf	Groede	20060123
38.	20060105	drs. J.G. Meijer, namens de fractie van Nieuw West in de raad van de gemeente Sluis	Cadzand	20060123

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
39.	20060106	A. de Keuninck-de Bruijne	Nieuwvliet	20060123
40.	P20060108	P.A. van Bijnen	Cadzand Bad	20060123
41.	20060109	R. Slootweg	Breskens	20060123
42.	20060106	Secretariaat Vereniging van Eigenaars, V.v.e. Cadzand-Bad Récidence	Hilversum	20060123
43.	20051212	Van de Wege-Van Gemert (mondeling)	Groede	20060123
44.	20060109	Ministerie van Verkeer en Waterstaat	Middelburg	20060123
45.	2006011	ZLTO afdeling Wes-Zeeuws Vlaanderen	--	20060123
46.	20060110	ing. A.M. Manneke	Breskens	20060123
47.	20060110	Zeeuwse Milieufederatie	Goes	20060123
48.	20060110	Vlinderwerkgroep van Natuurbeschermingsvereniging 't Duumpje	Retranchement	20060123
49.	20060110	Grontmij Nederland BV, namens Van Damme Recreatie BV,	Middelburg	20060123
50.	20060109	Vasteplantenkwekerij C.K.J. de Wilde	Groede	20060123
51.	20060108	Restaurant de Deining	Groede	20060123
52.	20060106	Waterschap Zeeuws-Vlaanderen	Terneuzen	20060123
53.	2006----	Hotel Noordzee	Cadzand-Bad	20060126
54.	20051216	H en L. van Dijk-Faes	Ulvenhout	20051220
55.	20060110	A. de Groote	Breskens	20060131

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Zwakke schakel West Zeeuwsch-Vlaanderen

De kust van West Zeeuws-Vlaanderen, tussen Breskens en Cadzand-Bad, is door het Rijk aangewezen als één van de acht zogenaamde prioritaire zwakke schakels. Er zijn structurele maatregelen nodig om de kustverdediging in Zeeland ook in de toekomst op het vereiste veiligheidsniveau van 1: 4.000 te houden. Voor het gebied wordt een integraal plan ontwikkeld waarin kustverdediging gecombineerd wordt met hoogwaardige verblijfsrecreatie en nieuwe natuurgebieden. De kustzone van het gebied West Zeeuws-Vlaanderen is in de nota Ruimte aangewezen als voorbeeldproject voor ontwikkelingsplanologie.

ISBN 90-421-1707-9